

SwedCOLD

**SwedCOLD
Exekutivkommitté**

Gunnar Sjödin
063 – 15 08 00
Ordf./President

Urban Norstedt
08 – 739 50 00
Vice ordf./Vice President

Maria Bartsch
08 – 739 60 00
Skr./Secretary

Erik Berntson
090 – 17 79 80

Jonas Birkedahl
019 – 603 05 00

Håkan Bond
08 – 688 60 00

Kenneth Burstedt
060 – 19 67 00

Behnam Dalili
08 – 585 510 00

Jörgen Dath
08 – 695 60 00

Lars Hammar
08 – 677 25 30

Stefan Lagerholm
040 – 25 60 00

Lars-Åke Lindahl
08 – 762 67 35

Olle Mill
08 – 739 78 00

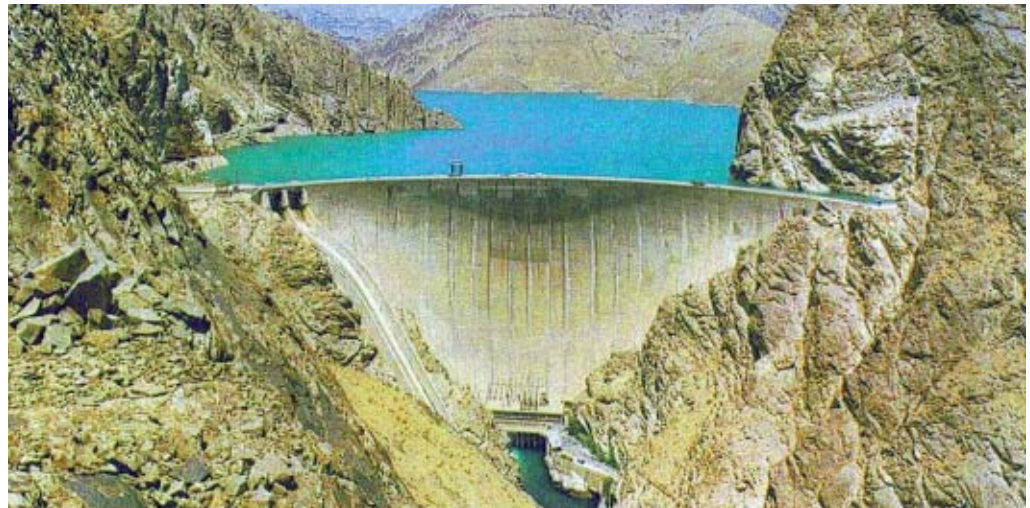
Kjell-Åke Wallin
0976 – 778 00

James Yang
08 – 739 50 00

Gun Åhrling-Rundström
08 – 677 25 00

SwedCOLD

N Y H E T S B R E V # 1 / 2 0 0 5

Den 180 meter höga och 390 meter breda Amir Kabirdammen i Iran.

SwedCOLDs nyhetsbrev för dammar och dammsäkerhet

– Redaktionskommittén har ordet

Kära läsare, nyhetsbrevet ni har i er hand är tredje utgåvan av nyhetsbrevet som syftar till att på ett samlat sätt ge information om vad som sker i branschen både från ägarens och myndighetens perspektiv såväl som från konsultens och entreprenörens synvinkel. Det ges ut med två nr/år.

Vi hoppas att nyhetsbrevet kommer att bidra till ökad information och aktivitet inom området och att vi alla hjälps åt att skriva bidrag om pågående händelser. Nyhetsbrevet blir vad vi alla hjälps åt att göra det till.

Nyhetsbladet distribueras via e-post till SwedCOLDs kontaktnät, tillsynsmyndigheter m.fl. samt delas ut i tryckt form vid SwedCOLDs temadagar. Respektive artikelförfattare ansvarar för materialet, vilket dock även granskas av en redaktionskommitté.

Fatta pennan!

Vi uppmanar alla branschens aktörer att skicka in bidrag framöver! Fatta pennan och skriv om någon nyhet som du vill förmedla!

Nästa nr hösten 2005

Nästa nyhetsbrev planeras att komma ut i oktober 2005. Bidragen skall innehåll rubrik, kortfattad text och hänvisning till artikelförfattaren/kontaktperson.

Bidrag skall vara redaktionskommittén tillhanda senast 20 september 2005, de skickas till: swedcold@swedpower.com

Trevlig läsning!

/ Redaktionskommittén:
Lars Hammar, Elforsk
Olle Mill, Svenska Kraftnät
Gunnar Sjödin, Vattenregleringsföretagen,
ordf. SwedCOLD
Maria Bartsch, SwedPower,
sekr. SwedCOLD
Gun Åhrling-Rundström, Svensk Energi

Nytt centrum för vattenkraft

Svenskt VattenkraftsCentrum, SVC, är namnet på en helt ny verksamhet i Elforsks regi. Syftet med detta kompetenscentrum är bland annat att säkerställa att ny och gammal kunskap inom vattenkraften tas till vara och utvecklas.

Svenskt VattenkraftsCentrum, SVC, är ett centrum för kunskap och kompetens inom vattenbyggnad, vattenturbiner och generatorer.

Statens Energimyndighet, svenska kraftföretag och Svenska Kraftnät har tillsammans med Luleå Tekniska Universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Uppsala Universitet och Chalmers beslutat att etablera ett kompetenscentrum inom "Vattenkraftområdet" – Svenskt VattenkraftCentrum SVC – med Elforsk som administrativ centrumföreståndare.

SVC's vision är att säkerställa Sveriges kunskaps- och kompetensförsörjning för effektiv och tillförlitlig vattenkraftproduktion som en viktig del av landets energiförsörjning samt för tryggad säkerhet vid driften av dammar.

Syften med etableringen:

- Skapa högkvalitativa, långsiktigt hållbara kompetensbärare, professorer, lektorer m.fl. som har vattenkraft som sitt fokusområde, på universitet/högskolor knutna till SVC.
- Tillgodose industrins, samhällets och universitet/högskolors intressen och behov.
- Utgöra en nationell resurs i utbildningsfrågor med avseende på grund-, forskar-, och vidareutbildning inom vattenkraftteknik.
- Öka intresset hos industri, samhälle, allmänhet och studenter för frågor med anknytning till vattenkraftteknik.
- Bygga upp ledande kompetens inom vattenkraftteknik.

Det finns viktiga strategiska skäl för att gemensamt bidra till att utveckla vattenkraften, menar Lars Hammar på Elforsk.

– De strategiska skälen till att vattenkraften byggdes ut var att ge baskraft till industrialiseringen och samhället. Anläggningarna togs i drift och producerade elkraft kon-

Lars Hammar är ansvarig för området vattenkraft på Elforsk

tinuerligt. Idag ser situationen annorlunda ut, men det finns fortfarande viktiga strategiska skäl för att gemensamt bidra till att vattenkraften utvecklas, säger Lars Hammar.

Omställningen av energisystemet

I takt med att nationella och internationella energi- respektive klimatpolitiska mål ska uppfyllas kommer andelen förnybar elproduktion att öka. Denna utgörs främst av kraftslag som är betydligt mindre reglerbara än vattenkraften, t ex vindkraft, vilket ökar behovet av reglerresurser. I en omställning av energisystemet kommer därmed vattenkraftens roll som energi- och effektproducent även fortsättningsvis att spela en stor roll.

Under 2003 användes 145,3 TWh el i Sverige. Av dessa användes ca 55,7 TWh i industrin. För t ex massa- och pappersindustrin är säker tillgång till el till lågt pris en grundläggande förutsättning. Även övrig basindustri är starkt beroende av säkra leveranser och konkurrenskraftiga energipriser.

– Parterna inom SVC kommer också att aktivt arbeta för en jämnare könsfördelning inom den traditionellt mansdominerade energibranschen, framhåller Lars Hammar / Elforsk.

För ytterligare information, vänligen kontakta:

Sara Hallert, Statens Energimyndighet, 016-544 22 88, sara.hallert@stem.s

Olle Mill, Svenska Kraftnät, 08-739 78 00, olle.mill@svk.se

Lars Hammar, Elforsk AB, 08-677 27 53, lars.hammar@elforsk.se

Prof. Lennart Karlsson, Luleå Tekniska Universitet, 0920-49 10 00, Lennart.Karlsson@ltu.se

Prof. Mats Leijon, Uppsala Universitet, 018-471 00 00, mats.leijon@angstrom.uu.se

Prof. Håkan Stille, Kungliga Tekniska Högskolan, 08-790 60 00, stille@ce.kth.se

Prof. Lars Davidsson, Chalmers, 031-772 10 00, lada@chalmers.se

Betongreparationer Edsvalladammen

Ny betongreparationsteknik ger optimal vidhäftningsförmåga

Under de senaste åren har förankringsmetoder och tillsatser för att förhindra krympning av betong utvecklats snabbt. Som resultat uppnås numera en optimal vidhäftningsförmåga mot äldre och mjukare betong.

Ny teknik inom området betongreparation kan med fördel utnyttjas på kraftverksdammar, som tätning av läckande dammar, som slitskydd och som dammförstärkning.

God vidhäftning avgörande

Det danska företaget Densit A/S har under många år tillverkat höghållfasta cementbaserade material för betongreparationer. Bland applikationsområdena kan nämnas dammar, rännor och rörsystem. En förutsättning för en framgångsrik användning av densitmaterial vid reparationer är att tillräcklig vidhäftning uppnås mellan densitmaterialiet och den svagare gamla betongen.

Att genomföra betonggjutning under vatten är i flera fall en nödvändighet. Eftersom densitbetong har så hög täthet, tränger inte vattnet in i betongen vid gjutningar under vatten. Inom området finns ett flertal referenser från off-shore industrin och gjutning av fundament till vindkraftverk placerade utanför kusten.

Immunitet mot frostsprängning

Andra material används vid sprutning. När densitmaterialiet härdat har det mycket hög täthet vilket hindrar

vatten från att tränga in, vilket leder till en i extremt hög immunitet mot frostsprängning. Hårdheten i dessa material varierar mellan 100 MPa till 280 MPa. Genom tillsatser uppnås ett mycket gott slitskydd.

Lämpligt för reparation av dammar och utskov

Densitmaterialen lämpar sig väl för reparation av dammar och utskov. Representant för Densit A/S i Sverige är SST Slitskyddsteknik AB i Molkom. SST har lång erfarenhet av Densitmaterial, kunskap, utbildad personal och rätt utrustning.

/ Åke West, SST AB

För ytterligare information kontakta:

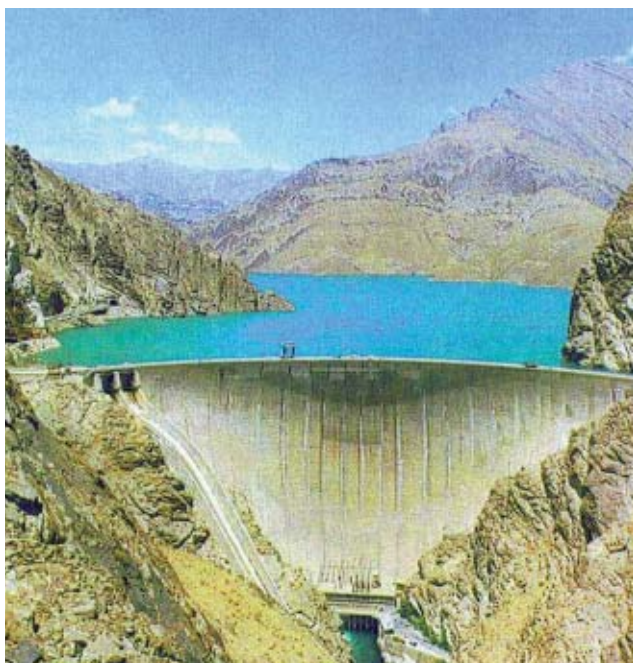
Åke West, SST AB, a.w@slitskyddsteknik.se

Webb: www.slitskyddsteknik.se

Tel: 0563-605 05

Mer exempel på Densitapplikationer inom ovan nämnda områden finns på www.densit.com under kategorin "R&D".

ICOLDs årliga möte i Teheran

Amir Kabirdammen

Mellan den 1 och 6 maj anordnas ICOLD's 73:e årliga möte, denna gång i Teheran. Arrangör är Irans nationella kommitté för höga dammar (IRCOLD). Förutom sedvanliga möten i ICOLD's tekniska kommittéer och exekutivmöte kommer det också att hållas dels en workshop om "Seismic Aspects on Dams" och ett symposium om "Uncertainty Assessment in Dam Engineering". Vidare anordnas en utställning under dagarna.

Många dammar över 15 meter

Iran har idag 135 höga dammar (>15 m). Hälften är byggda i första hand för konstbevattning och en fjärdedel var för vattentillförsel och vattenkraft.

Iran är ett av de länder som bygger mest dammar i världen idag. Den installerade effekten är ca 2 000 MW och ytterligare 8 000 MW är under konstruktion. För information om ICOLD's möte, tider och anmälan se www.ircold.ir
/ SwedCOLD

Barcelona 2006

Mellan den 15 och 23 juni 2006 anordnas ICOLD's årliga möte och kongress i Barcelona. Följande ämnen kommer att avhandlas:

- Q 84: Technical solutions to reduce time and costs in dam design and construction
- Q 85: Management of the downstream impacts of dam operation
- Q 86: Safety of earth- and rockfill dams
- Q 87: Flood and drought evaluation and management

Abstracts skickas till SwedCOLD senast 1 april 2005. Sista dag för att skicka in bidrag är sedan 19 juli 2005.

Närmare upplysning om ämnena och instruktioner

Katedralen La Sagrada Familia

till författare finns på ICOLD's hemsida www.icold-cigb.org, se circular letter 1694.

Vi uppmanar alla att fundera på allt intressant som vi säkert har att förmedla till omvärlden.

Ta och fatta pennan!
/ SwedCOLD

Svenska Kraftnät – tillsynsvägledande myndighet för dammsäkerhet

Sedan den 15 november 2004 har Svenska Kraftnät det centrala ansvaret för tillsynsvägledning när det gäller frågor om dammsäkerhet enligt 11 kap. miljöbalken. Detta står inskrivet i Förordningen om tillsyn enligt miljöbalken (SFS 1998:900). I rollen som tillsynsvägledande ingår att utvärdera, följa upp och samordna tillsynen samt ge stöd och råd till läns-

styrelserna i deras roll som operativ tillsynsmyndighet. Rollen som tillsynsvägledande innebär också att aktivt verka för samordning och samverkan när det gäller informationsförsörjning inom dammsäkerhetsområdet.

/ Svenska Kraftnät

Utläggning av geomembran

Älvgrupperna viktiga för dammsäkerheten

Älvgrupperna utgör ett viktigt led i den regionala nätverks- och kunskapsuppbyggnaden kring höga flöden och dammsäkerhet. I älvgrupperna ingår länsstyrelser, kommuner, vattenregleringsföretag, kraftföretag, larmcentraler, Vägverket och Banverket m.fl.

Mellan den 15 och 16 februari i år anordnade Räddningsverket och Svenska Kraftnät ett arbetsmöte för landets älvgrupper. Ett 50-tal deltagare från länsstyrelser, kommuner och dammägare med flera träffades på Rosersberg för att utbyta erfarenheter kring det arbete som bedrivs i älvgrupperna.

Som en av huvudpunkterna diskuterades beredskapsplanering för dammbrott. Det pilotprojekt för

samordnad beredskapsplanering för dammbrott, med Ljusnan som exempel, som Svenska Kraftnät och kraftindustrin bedriver tillsammans presenterades.

Projektet som närmar sig sitt slutskede väckte stort intresse från övriga älvgrupper och många värdefulla synpunkter kunde samlas in.

/ Svenska Kraftnät

Examensarbete om Suorvadammen

Vid avdelningen för geoteknik på LTU har i samverkan med SwedPower ett examensarbete inom civilingenjörsutbildningen utförts rörande Suorvadammen.

Exjobbet har titeln; A documentation of the Suorva dam core – field investigations and thermal modeling with regard to frost action.

Arbetet har utförts av Isabel Jantzer.

Mer information kan fås av författaren eller Sven Knutsson LTU eller Peter Viklander, SwedPower.

Andrew Bérubé presenterade sin doktorsavhandling den 15/12 2004 med titeln Investigating the streaming potential phenomenon using electric measurements and numerical modelling with special reference to seepage monitoring in embankment dams. Nummer 2004:59.

Se även;
<http://epubl.ltu.se/1402-1544/2004/index.shtml>.

Mer information av författaren eller Sven-Åke Elming, LTU.

/ Informationen insänd av
Sven Knutsson, Luleå Tekniska Universitet

Foto: Vattenfall

Några kommande evenemang

16 mars 2005

Elforsk HUVA-dag, Stockholm

6 april 2005

SwedCOLD temadag:

"Avbördnings säkerhet och drivgods", Stockholm

1-6 maj 2005

ICOLD Annual meeting i Teheran, Iran

Se; www.ircold.ir

31 augusti 2005

Ridas-genomgång av riktlinjer och vägledning, Stockholm

Oktober 2005

SwedCOLD temadag (preliminärt)

15-17 juni 2006

ICOLD Annual meeting i Barcelona, Spanien

Se; www.ircold-cigb.org

18-23 juni 2006

ICOLD Kongress i Barcelona, Spanien

Se; www.ircold-cigb.org

För mer info om dessa se SwedCOLDs hemsida;
www.swedcold.org

ICOLD Kommittéer

Svensk representant

A Computational Aspects of Analysis & Design of Dams	Gustav Skants
B Seismic Aspects of Dam Design	
C Hydraulics for Dams	Karl Rytters
D Concrete for Dams	Jan Alemo
E Materials for Fill Dams	
F Dam Surveillance	Sam Johansson
G Environment	Björn Svensson
H Dam Safety	Åke Nilsson
I Dams and Water Transfers	
J Sedimentation of Reservoirs	
K Tailing Dams and Waste Lagoons	Annika Bjelkevik
L Operation, Maintenance and Rehabilitation of Dams	Åke Engström
M Public Awareness and Education	Lars Hammar
N Register of Dams and Documentation	
O Advisory Committee to the President	Urban Norstedt
P Governance of Dam Projects	Urban Norstedt
Q Shared Rivers	
R Dams and Floods	Vakant
S Mission and Strategy of ICOLD	
T Role of Dams in the Development and Management of River Basins	
U Economic Evaluation and Financing of Dam Projects	

SwedCOLD.

C/o SwedPower. Box 527, 162 16 Stockholm. Besöksadress: Jämtlandsgatan 99, Räcksta.
Tel. 08-739 60 00. E-mail: swedcold@swedpower.com